

TEKST
LEO LE LARGE
FOTO
STOCKMATERIAAL

ARM BINNEN EN BUITEN DE KERK

*dweilen
met de
kraan
open?*

HET KNOOPPUNT KERKEN EN ARMOEDE HIELD BEGIN APRIL VAN DIT JAAR EEN BIJEENKOMST IN EINDHOVEN. LANDELIJK ZIJN ER VIER GEPLAND. MARIËNBURG WAS ER BIJ EN DOET VERSLAG. Het was een kleurrijke bijeenkomst die begon met een broodmaaltijd waarbij deelnemers vanuit allerlei kerkgenootschappen aanschoven. Rijk vertegenwoordigd waren de protestantse kerken, die met hun diaconie al veel ervaring hebben opgebouwd. De r.-k. kerk doet daar bescheiden aan mee. Ook een lid van het Leger des Heils was aanwezig. Alle

“De kerken hebben al een lange traditie in aandacht voor mensen die in de knel zitten. ‘De armen heb je altijd bij je’, is een evangelisch motto”

deelnemers bleken voorzitter of initiatiefnemer te zijn van armoedebestrijding in kerkelijke kring, vaak in oecumenisch verband. Van alle kanten waren ze gekomen: uiteraard uit Eindhoven en omgeving, en verder van Den Bosch tot Roermond.

ARMOEDE IN NEDERLAND Dat het knooppunt vanuit de kerken georganiseerd werd, bleek al bij het begin. De inleider las psalm 72 voor waarin gebeden wordt voor koning Salomo om het volk rechtvaardig te besturen en te bevrijden wie arm is en om hulp roept. Inleider Jan Wessels sprak daarna een gebed uit tot “Christus onze koning” voor hen die geen voedsel hebben en in nood verkeren.

Daarop beschreef hij aan de hand van het rapport *Armoede in Nederland 2016* hoe de situatie rond het armoedeprobleem is. Een eindeloze rij ontmoedigende cijfers. Een op de tien Nederlanders leeft op of onder de armoedegrens. 13% van de kinderen groeit op in armoede. Er zijn naar schatting 31.000 dak-/thuislozen. De kerken hebben al een lange traditie in aandacht voor mensen die in de knel zitten. ‘De armen heb je altijd bij je’, is een evangelisch motto.

VIER WORKSHOPS De deelnemers werden in vier workshops aan het werk gezet. Daarbij ging het vooral om uitwisseling van werkwijzen en initiatieven bij armoedebestrijding. Dat bleek zeer leerzaam, omdat armoede op zich al een zeer uitgebreid verschijnsel is, maar ook de hulp die geboden wordt is heel divers. Vormen van ondersteuning variëren van kerstpakketten, voedselbanken, vakantieprojecten en stichting leergeld tot schuldhulpmaatjes, die daadwerkelijke begeleiding geven om uit de armoede te komen.

Een kernvraag was wat nu eigenlijk armoede in Nederland is. Daarbij draait het om het feit dat het bestaansminimum niet meer aanwezig is en men ook geen idee heeft hoe men weer uit deze situatie moet komen. Door echtscheiding, ontslag en ziekte kan een uitzichtloze situatie ontstaan en wanneer schuld na schuld zich opstapelt, is het einde zoek.

In een van de workshops kwam het probleem op tafel dat mensen vaak hun armoede verborgen houden. Zij schamen zich en proberen naar buiten toe de schijn op te houden. Hoe eerder hulp geboden wordt hoe beter.

Uit de verhalen van de deelnemers bleek dat het signaleren van armoede moeilijk is. Sociale woningstichtingen, wooncorporaties, energiebedrijven, gemeentelijke diensten hebben er vaak

al eerder zicht op, maar privacy en onwil van de betreffende gezinnen blokkeren in veel gevallen de hulpverlening. In een andere workshop kwam naar voren dat financiële bijstand niet de oplossing is, maar dat met name een schuldhulpmaatje de beste kans biedt. Daarbij werd sterk benadrukt dat vrijwilligers uit de diverse kerkgenootschappen die schuldhulpmaatje zijn niet alleen gescreend worden op hun geschiktheid, maar ook bijgestaan worden door professionele helpers.

HULP UITGAANDE VAN DE KERKEN In deze bijeenkomst van het *Knooppunt van Kerken en Armoede* kwamen ook andere zaken naar voren. In het *Armoedeonderzoek 2016* werd gesproken over financiën, die de kerken zelf bijeen brengen en ook subsidies die burgerlijke gemeenten aan de kerken beschikbaar stellen. Een tendens is dat er steeds meer hulp verleend moet worden, en ook verleend wordt, terwijl de inzet van de kerken afneemt. Een grote zorg is de krimp in kerkelijke deelname. Volgens een deelnemer hebben de kerken te lang achterovergeleund, en zouden ze nu misschien weer hagenpreken moeten gaan houden om ook jongeren weer naar de kerk te brengen. Daarnaast mag het duidelijk zijn dat veel vrijwilligers niet meer kerkelijk zijn, maar desondanks zeer behulpzaam en gedreven om hun medemensen bij te staan. Ook jongeren zijn op dat punt gevoelig. De kerkelijke, oecumenische hulpverlening is er niet enkel voor kerkleden, ook niet-kerkelijken krijgen hulp.

EEN FUNDAMENTEEL PUNT Wanneer je de hulpverlening ziet als het blussen van een brand en het helpen van de slachtoffers, zou je de voor de hand liggende vraag moeten stellen ‘Hoe is de brand ontstaan?’ Dat punt kwam slechts zijdelings aan de orde, maar is zeer belangrijk. Veel Nederlanders zijn in armoede geraakt door het liberaal-economisch beleid van de overheid. Was er onder de PvdA-politiek een wellicht te ruimhartig sociaal stelsel, onder de VVD-politiek is de liberale tendens van individualisering te ver doorgevoerd. Niet iedereen is in staat zijn eigen bestaan goed te plannen. Zeker omdat de transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving te veel van sommige burgers vergt. Daarom blijft maatschappelijk werk noodzakelijk. Deels wordt dat dus door de kerken opgevangen, maar daar hoort bij dat de overheid huisvesting, banen en goed onderwijs voor iedereen mogelijk moet maken. Wanneer jongeren in arme gezinnen opgroeien en geen kans hebben zich te ontwikkelen, belanden ze in een neerwaartse spiraal waar ze niet meer uitkomen. Naast hulpverlening dienen de kerken politici dringend te wijzen op hun taak – en dat gebeurt ook volgens deelnemers aan de bijeenkomst. Ten slotte werd het samenzijn geheel in stijl besloten met eenvoudige, niet-alcoholhoudende drankjes. ●